

מהיקות השבת

יו"ל ע"י ישיבת 'חיים של תורה - לובלין' פניה"ק ירושלים ת"ו | בראשות הגאון רבי מנחם ברוך יאווע שליט"א תלמידו של מרן פוסק הדור בעל 'שבת הלוי' זצוק"ל

משיחותיו של מורינו ראש הישיבה שליט"א

מהיקות הזיסים

נהג, אל תתיו עלי מים

ביום ראשון עקרב (פרשת וירא תשפ"א) רדו גשמים חזקים מאוד בירושלים, ובאותה שעה חזרתי מה'כולל ערב' לביתי. בדרכי נקלעתי למקומות שבהם זרמו גשמי הברכה המרובים, הייתי צריך לדלגם כדי שלא יתרטבו רגלי, אך הגשמים הלכו והתגברו והמים התרבו במעברים ובלתי בררה רגלי טבול במים.

האצתי את מהירות הליכתי לביתי, והנה עבר לידי רכב, הרקב נסע במהירות ובחסר התחשבות והמתיז עלי מים רבים באופן שקלי פשוט התמלאתי במים. כאלו ובעצם 'ממש' - שפכו עלי דליי מים רבים... לאחר קצתי דקה הגיע רכב נוסף שנסע במהירות ורמוזתי לו להאט אך הוא לא האט, עד שעשיתי עצמי כאלו אני עומד לפל לבקיש ואז הוא נסע מאוד באטיות ושאל "מה קרה?" "פשוט מאוד" עניתי, "אני לא מעגן לעשות עכשיו מקלחת, מספיק המקלחת המאלצת שגשה לי הנהג הקודם..."

כשקלי רטוב ו'קפוא מקור' נכנסתי לביתי, החלפתי בגדים וחשתי שאני לא בקו הבריאות. עליתי לישון ובבקר קמתי עם חם, כאבי ראש וגרון שקלכו וגברו, וזרמו לי ארבעה ימים להעדר ולהחסיר מלמודי בכולל. ביום הראשון התקשיתי לתברותא שלי ר' שמריהו הי"ו להודיע לי שלא אוכל להגיע לכולל, וספרתי לו את מה שארע לי שהרקב התיז עלי מים.

ר' שמריהו הפתיע אותי וקר ספר: "אני יצאתי אחריו מהכולל ערב, ובדרכי עברתי בחלק העליון של אותו רחוב שבו הרקב התיז עלי מים, ואני גם הבחנתי מרחוק במה שעשה לי הרקב. והנה כאשר הרקב הגיע לסוף הרחוב בסמוך אלי, הוא עשה סיבוב חד תור כדי נסיעתו המהירה והחליק בכביש הרטוב ופגע בעמודי בטחנות שהזיק מאוד לרקבו."

"הדבר התרחש לידי אנשים רבים שיצאו מבית הנקסט הסמוך והמתניח תחת קורת גג מפני הגשמים. הנהג שהיה נכר כשומר תורה ומצוות, יצא מהרכב בבקה גדולה וקבל מנות תוקחה מהאנשים על נסיעתו המהירה המעשה כעמוד ד'

מי יודע להתפלל?

וזאת משום שיצחק התפלל כמו שאברהם אבינו למדו להתפלל, שאברהם למד להתפלל בכל מצב - גם כאשר הדבר נראה כחסר סכוי. כמו שאברהם התפלל על סדום, משום שגם אם התפלה לא תועיל בענין זה היא תועיל בענין אחר, ולכן יצחק התפלל שגם עשו שיהיה לו יתיה צדיק, ואלו רבקה התפללה כמו שלמד שם להתפלל, ולכן בקשה רק על יעקב שישאר צדיק ולא יהיה משפיע לרעה מעשו הרשע.

הכמה עדיפה מנבואה

וכשנפקדו, בודאי הבינה רבקה שיש לה תאומים, כי בודאי גם אז היה ידוע שיש כזה דבר 'תאומים', אבל היא רצתה לקבל ברכה לתאומים שנתן לה ה'. והיא הלכה לדרש את ה' בבית מדרשו של שם, כי שם היה מקבל פעולם והיה ידוע לכולם שאצלו דורשים את ה'.

ורבקה לא ידעה את הסוד שהקנהה וכח הברכות עברו משם ונתנו לאברהם, מפני ששם הקדים את ברכת אברהם לברכת ה' ולא הבין שכל הערך של צדיק הוא מפני שהוא עבד ה' (קדרים לב).

וכשרבקה הלכה לדרש בבית מדרשו של שם, פרושו לה את הנבואה שראו, שהתאומים עומדים להיות אחד רשע ואחד צדיק, וזאת משום שפך היתה שיטתם, שה' עושה רק דברים שברוך הטבע כנ"ל, וכיון שפך הוא דרך טבע העולם - שישנם חלק אנשים רשעים וחלק צדיקים במדה שקולה - לכן פרושו את הנבואה כפשוטה.

ואלו רבקה היתה הולכת לדרש את ה' אצל אברהם אבינו, שמלכד מה שהיה נביא היה גם 'חכם העדיף מנביא' - בחקמתו היה מפרש את הנבואה לטובה, שעשו יוכל להשתמש בטבעו שהוא "איש ציד" - להיות עבד ה', ויסע ליעקב להביא קרבנות לפני ה'.

"ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק". במדרש תנחומא הקשה, מדוע נכפל בפסוק הענין שיצחק הוא בן אברהם ושאברהם הוליד את יצחק? ויש לכאר שפכל הלשון בא ללמדנו שאברהם אבינו הלך תמיד עם הוראה לה' על כך שהוליד את יצחק, והרגיש בכל יום ויום את חסדו שאברהם הוליד את יצחק. וזה היה התולדות של אברהם - שלמד את יצחק להודות גם הוא על זרעו אחריו.

ובברכת אשר יצא מלכד פנתה ההוראה על חסד פנוי הפסלת מהגוף יש לכוון להודות לה' על חסד יצירת האדם, שחסד זה כלול בחסד של 'אשר יצר'. שלכן תקנו חז"ל בברכה זו את הלשון 'אשר יצר את האדם' ולא 'אשר הוציא את הפסלת מגופינו'.

"ויאהב יצחק את עשו כי ציד

בפיו", ובתרגום מבאר שיצחק היה אוכל מצידו. והדבר תמוה לכאורה, איך יתכן שיצחק אבינו יאהב את עשו הרשע רק בגלל הציד שהוא מביא לו לאכילה? אלא אפשר לפרש, שהציד שבגללו אהב יצחק את עשו, פרושו לא רק האכל שהיה ניתן לו לאכל אלא עוד דבר נוסף.

תפלתו של מי נענית?

דהנה, כאשר יצחק ורבקה היו עקרים, הם התפללו לה' תפלות גדולות ועצומות ועמדו בתפלה זה 'לנכח' זה, כלומר שתפלתו של יצחק היתה שונה ורחוקה במהותה משל רבקה, וכן להפך, כשתי קצוות העולם. ואף על פי שתפלת רבקה היתה יותר גדולה מתפלת יצחק, משום שתפלתה נבעה מלב נשבר באשר היא צדיקה בת רשע, והיתה בגדר 'תפלה לעני' שהיא התפלה החשובה ביותר בשמים (כדאייתא בזה"ק ח"א סתת); בכל זאת ה' ענה לתפלתו של יצחק, כמו שכתוב "ויעתר לו ה'".

כעת יובן מדוע יצחק אהב בכל זאת את עשו משום ש'ציד בפיו' - כלומר שאהב אותו כדי למנע את הציד שהיה בפינה של בית מדרשו של שם שאמרו את הנבואה כמות שהיא - שעשו יהיה רשע ומלאכתו תהיה "איש ציד". ולא פרושו את הנבואה בדרך טובה - שעשו ידבק בעקב ויקים את הנבואה "ורב יעבד צעיר" כך שייטיב ליעקב. ואחרי

שהתקיימה בו הנבואה לפי מה שפרשה בית שם ונהיה רשע, גם אם קרבו יצחק כדי שלא יזיק יותר בעולם. והמכשלה של עשו היתה מדת היאוש, שפשוט לא באה בפטירת אברהם סבו והבין מכך שגם הוא הולך למות, הוא התאוש, במקום שיינצל את מה שזכוהו לנצל ואדרבה, אם הוא הולך למות ראוי לנצל יותר ויותר את הזמן שנותר לפניו ולעלות לשמים עם זכויות.

ואלו הוא ביאשו פתח פיו לרעה על עצמו ואמר: "נהה אנכי הולך למות", שצריך להזהר בזה מאוד מלפתח פה לרעה על עצמו, כי "מות וחיים ביד לשון" והאדם קובע את גורלו במוצא פיו. ובאמת אלו עשו לא היה מתאוש - היה יכול להיות הסגן של יעקב אבינו, כאהרן כלפי משה שהוא היה עושה את עבודות הקרבנות והמקדש, ויעקב היה כמשה שמלמד תורה.

מרירות הליצנות

ברש"י מובא הטעם שכתוב בתנחומא, לכפילות הפסוק שאברהם הוליד את יצחק, לפי שהיו ליצני הדור אומרים שמאבימלך נתעברה שרה, ולכן עשה ה' את קלסת פניו של יצחק כמו של אברהם שלפי זה הוכח בברור שאברהם הוליד את יצחק.

בעולם הזה, והדרך היחידה להנצל מיסורים היא על ידי שאדם משלם על הטוב שה' עושה עמו בכך שמודה לה' על חסדיו. ואלו אדם שלא מודה יכול לסבל בכל מיני סבל כגון על ידי הוצאה לפעל וכדומה, שבאים מטעם השלטונות ולוקחים מביתו את חפציו, חס ושלום.

וה' עשה את האף בצורה שהוא נדמה כמום בפניו של האדם, כדי שהאדם יזכר את החסד שה' מנשים ומחיה אותו. ובכל בקר כשרוחצים את הפנים יש לכונן להודות לה' על הפנים שנתן לנו שהם צלם אלוקים: אף נפלא, עינים נפלאות שיש להם את דלתות הריסים, פה שיש לו את דלתות השפתים, ואזנים שגם להם ה' עשה דלתות נפלאות שמחזיקות את כל הלכלוך והשערה המצטבר בהם וכו'.

הרסן של המח והדלת של הפנים

וכמו שנאמר באיוב שה' אומר: "מי הקדימני ואשלים", הינו שמי שמקדים להודות לה' על הטוב שהוא עושה עמו - ה' משלם לו טובות ומציל אותו מפרענותיו. ולאחר מכן נאמר: "מי גלה פני לבושו בכפל רסנו מי יבוא" - הינו שיש להודות לה' על הרסן שה' נתן למח שהיא הגלגלת החזקה שמגנה עליו, "דלתי פניו מי פתח" - והדלתות הם נקבי החטם שעל ידם נכנסים הנשימות לראות וכך האדם מתקיים.

ואם אדם לא חושב את כל זה ומתפלל רק את מה שחייבים להתפלל, הרי שאין צורך גדול לתפלתו והטוב שה' מטיב לו הוא ביחס לתפלתו, וכיון שמתפלל כמו כלם ה' נותן לו כמו כלם, ולפעמים באים עליו צרות כמשפטם של רב העולם, אבל "מי הקדימני" מי שמקדים להודות לה' - ה' משלם לו באופן מעלה ביותר.

ואמר בירושלמי (מ"ק יח): אין דור שאין בו ליצנים, וכמו שאמר דוד מלבנו: "וידים הליצני עד מאד", ועלינו לדעת שדוד מלבנו לא דבר רק על זדים פורקי על, אלא בעקר דבר על האנשים המתנאים בתורתם ומזוללים בדרך ההנאה והשירה של דוד מלבנו, שהם נקראים ליצנים. כמו שאמר שלמה מלבנו: "וד' יהיר לץ מו", שאדם שמזולל באחרים יבז לכל אדם, הוא נקרא לץ ומביא בזה על עצמו יסורים.

ובאמת כל אדם בהכרח צריך לעבר יסורים

מרירות הגאון

בציור שבכותבת הגליון, עשו הרשע מביא ליצחק את הקלב שעד לאכלו (תרגום יונתן). ומעמיד פנים של צדיק ואומר: 'היאך מעשרין את המלח'. ויצחק אבינו מלמדו להשתמש בטבעו לשרת את יעקב ולזכות להיות כלפי כההרן הכהן כלפי משה. ורק ללמד ממנו את מדת האמת שבו ולהתרחק ממידת השקרה. אך עשו בגאנותו לא רצה לשרת את יעקב אחיו הקטן.

איך טבעיו של עשו יוכלו לשמש אותו לשרת את יעקב אחיו? איך שף שעשו יהיה כההרן הכהן?

בציור שלפנינו: ר' זרח מתהלל בעשירותו הגדולה בממון. בניבחה. ובהקמה. וזלו רוטן כעס על השוקרים בדרוהיו. הנשקפים מחלון ביתו שאינם מתנהגים כפי רצונו. וטוען שהם עושים לו בושות בהתנהגותם שאינה מקמסת לפי דעתו. וכעס על כל מי שעושה דבר מה שאינו לפי רצונו. ובני ביתו ומשרתיו מבהלים ומקפחים מפניו. בית הקברות המשפחה מדלת ביתו. מיעד להזכיר לו את דברי דוד מלבנו: "אל תירא כי יעשר איש כי ירבה כבוד ביתו. כי לא במוטו יקח הכל לא יד אחריו כבודו".

במה דומה התנהגותו של זרח להתנהגותו של עשו הרשע?

התשובה לשאלות וההסבר המלא לציורים, במאמר: 'מי יודע להתפלל?' וב'מאמר השבוע - תוצאותיה של הגאון'

רבנו של עולם, חוס ותמול עלינו ותנונו
 בננים צדיקים שיאירו את העולם בתורה
 ובמעשים טובים. ונזכה לתנן את בנינו
 במאור פנים ובשמחה באפן שנגרם להם
 לאהב את דרך תורתך, וכמו כן נאיר פנים
 לכל אחד משראל אף אם הוא קטן ממנו.
 ונתרחק מהצננה המונעת להתנהג כך. ונזכה
 נקים מה שאמרו תו"ל (בכורות מד:): "אימתי
 לא יהיה בך עקר? בזמן שבביתך יהיה ואמרו:
 "לא יהיה בך עקר מן התלמידים".

הינו, שעל ידי שנגיש עצמנו שפלים
 ככהמה [משום שהרי האדם דומה לבהמה
 בשלשה דברים (תיבה טו) ובתאוותיו
 הבהמיות], נזכה להאיר פנים לבנינו
 לתלמידיו ולכל יהודי, וכך נגרם להם
 לעבדך ונזכה הם יחשבו כבנינו ולא נחשב
 עקרים מהם, אמן.

וירקות לאכילה ולהקאת בכורים. "הנהגה
 כחו במתניו ואונו בשרירי בטנו", ה' נותן
 לאדם כוחות במתניו ושרירים בבטנו כדי
 שלא יפל על הארץ, וה' מציל אותנו מנוון
 שרירים. "גרמיו כמטיל ברזל", העצמות של
 האדם הם חזקות כמטיל ברזל.

ועל כל זה צריך לחשב בתפילה, כי אדם
 שרוצה להנצל ממתנות יקים "מי הקדימיני",
 ויקדים לדבר תמיד מחסדי ה' על כל חסד
 שה' עושה עמו ועם בניו ובני ביתו ועל שנתן
 לנו את התורה הקדושה, וכן יודה על החסד
 של 'אשר צר' ועל כל חסדי ה' שעליו ואז ה'
 יקים בו 'ואשלם' להצילו מקל רע.

כעפעי שחר" - העינים מאירות כשחר, "מפיו
 לפידים יהלכו" - הפה יכול להאיר כלפיך
 שמאיר ומאירך אם אדם מדבר דברי לשון
 הרע הוא יכול לשרף הרבה חלקות טובות
 כלפיד, ודבוריו נובעים מקנאה שאין לו את
 הטוב שיש לחברו.

"קטורה באפה..."

"מנחיריו יצא עשן", כשאדם כועס יוצא
 עשן מפיו. ולצד החיובי הוא, שמכל אדם
 יוצא עשן הקטרת. "כדוד נפוח ואגמון" כמו
 שמהדוד יוצא עשן, כך לכל אדם יש את
 הנשימות המתוקות כעשן הקטרת שיש בו ריח
 נפלא. "נפשו נחלים תלחט", כמו שהנחלים
 מועילים לתבשיל כך הנפש הבריא מועילה
 לאדם - "בצוארו לין עז", הצואר חזק ולא
 נופל. "מפלי בשרו דבוקו יצוק עליו בל ימוט",
 הבשר של האדם עומד ודבוק עליו על ידי
 עמוד השררה שמחזיק אותו, ודומה למפלי
 מים ואינו נופל - "לבו יצוק כמו אבן", הלב
 חזק כאבן ולא מתפרק.

וחלילה לנו לחשב שאיוב שבח בזה את ה'
 יותר מדוד מלכנו שלא מצינו שאמר בדברים
 אלו. כי באמת איוב לא אמר זאת אלא ה' אמר
 זאת לאיוב שהוא עושה עבור האדם את כל
 החסדים הללו, כמו שכתוב קדם לכן: "וישן
 ה' את איוב מן הסערה ויאמרו..." והכתוב
 הוא: "מנסעה", כי ה' בא להזכיר לאיוב שהוא
 נסר ועצב אותו כל כך טוב ואינו מבחין בכה.

אתה לא נופל!?

"הנהגה נא בהמות אשר עשיתי עמך חציר כבקר
 יאכל", הבאתי לך בהמות שתוכל להקריבם
 לקרבנות לפני, וכן גראתי לך חציר - פרות

"לו אחריש בדיו", ה' לא יחריש להטיב למי
 שחושב בד בכד עם עצמו על החסדים שה'
 עושה בתוך גופו ולבו. ו"בדיו" - רומז גם
 על 'בין הדדים' שבבית המקדש, ומרמז לשני
 הכרובים שמעליהם, ללמד שה' לא יחריש
 להטיב למי שמכבד את אשתו ויזכה אותו
 בעבור זה לעשירות גדולה (כ"מ ט).

"ודבר גבורות", מי שמדבר על גבורות נשמים
 שהם כוללים את כל חסדי ה' והם שקולים
 כיום מתן תורה ויותר ממנו (עי' תענית ז) - כי
 הם מביאים את האדם לקרבת אלוקים ואהבת
 ה' שהיא תכלית התורה, על שמטיב לנו בגשם
 - "וחין ערפו", הוא זוכה להעריף את חסדי
 ה', כגון על שנותן דלתות לגוף כמו הפה.

"סביבות שניו אימה", סביב השנים יש אימה,
 והאימה היא החידקים הרבים שסביב השנים
 וה' מגן על האדם שלא יצוק מהם. "גאוה
 אפיקו מגנים סגור חותם צר", מה שיש לאדם
 ריח רע בפיו המכריח אותו לסגור ולהתם את
 פיו, זה נובע מפני הגאוה שבלבו הגורמת לו
 לדבר בפיו בגאוה ובו כלפי חבריו.

איך זוכים לזווג הגון?

"אחד באחד יגשו ורוח לא יבא ביניהם",
 האברים סמוכים אחד לשני והרוח לא באה
 ביניהם. "איש באחיהו ידבוקו יתלכדו ולא
 יתפרדו", כשאדם מעריך את כל חסדי ה'
 שעליו, הוא זוכה לשא אשה ולא נפרד ממנה,
 אלא הם מתלכדים טוב ומקימים בית נאמן
 ודורות ישרים ומברכים.

"עישתיו תהל אור", ההתעששות היא חסד
 גדול שמאירה את עיני האדם. כי העשש
 מוציא הרבה חידקים רעים מהגוף. "ועיניו

מתיקות בציצית ובתפלין

ועצב אותנו. ועוד, שעל ידי שנכיר בכך שה'
 ברא אותנו - נוכל להשכיל דעת במצוות
 שצונו ה'. ולכן בעת הנחת התפלין ראוי לכוון
 לבקש מה' שישמר על בריאות אברינו ועל
 השרירים שנתן לנו שלא יצוקו, ושלא יחלשו
 ושלא יהיו לנו רעידות בגוף, מה שנקרא
 'פרקינסון' וכדומה, ח"ו.

וכן צריך לבקש: "הלא כחלב תתיכני", שה'
 ידלל את הדם בגופינו במדה הטובה באפן
 שלא יהיו קרישי דם לשום יהודי - "וכבבנה
 תקפיאני", שאם יהודי נחבל חלילה, יקרא
 דמו באפן שלא יכרח כל דמו מגופו. וכן זה
 מוסב על החלב שבגוף האדם שהוא הסחוס
 והנוזל שבין פרקי העצמות, שה' מקפיא

וכמו שנאמר באיוב: "ידיך עצבוני ויעשוני
 יחד סביב ותבלעני", ומן הראוי לשנן בכל
 יום פסוקים אלו שנאמרו באיוב, כדי שנוזר
 דרך כך את חסדי ה' שעלינו [קעין שמצינו
 בנבמרא (יומא פו)], שרקא היה משנן פסוקים
 שנאמרו באיוב לבוא לידי ענוה. ויש לפרש
 זאת, שה' עשה ועצב את האדם באפן שהבלע
 אותו במעי אמו בתשעת הירחים והוא נוזן
 על ידה בכל תשעת ירחים אלו.

תכלית המצוות

וכעין זה אומר דוד מלכנו: "ידיך עשוני
 ויכווננוני הבינני ואלמדה מצותיך", ונזכה
 דוד מלכנו מלמדנו שתכלית כל המצוות
 היא כדי שנגלה שה' ברא את כל אברינו

הציצית שאנו עוטפים בה את כל גופינו
 מזכירה את חסד העור שעוטף את גופינו.
 והפסים השחורים שבה מזכירים את חסד
 עצמות גופינו, וחוטני הציצית מזכירים את
 הגידים, והתפיל תכלת מזכיר את העורקים
 והחידים שזורם בהם הדם שצבעו נכר על
 גופינו מבוהין כצבע התכלת.

ובהנחת התפלין עלינו לראות את חסד ה' דרך
 עור הבקמה שהתפלין עשויים מהם, שלפעמים
 רואים את חסד ה' דרך האכל - הלחם ובשר
 הבקמה שנכנס לגופנו, ובעת הנחת התפלין
 רואים את חסד ה' דרך עור הבקמה שאנו
 מניחים על גופנו - המזכיר לנו את חסד
 שה' עצב את גופינו באפן נפלא.

בסידן וכל הגידים יהיו בריאים, ולא יתפסו ולא ימתחו שלא כראוי. "חיים וחסד עשית עמדי", נתת לי חיים בחסד ואני מודה לך על כך - ופקדתך שמרה רוחי, אתה פוקד אותי ומגן עלי ושומר את רוחי בקרבי שלא אבד על ידי תאוונת דרכים וכדומה, חס ושלום, שלא יבואו עלי ולא על שום יהודי לעולם.

אותו שיעמד בפרקי העצמות, ומתיך אותו בזמן שאדם מתכופף כדי שלא יהיו לאדם כאבים.

"עור ובשר תלבישני", מי שהיה לו נתוח - שהעור והבשר יתאחה אצלו, "ובעצמות וגידיים תשכני" - שעצמותינו יהיו חזקות ומלאות

ההבדל בין שירי איוב לשירי דוד מלכנו

דחוי בהכרה? זכית!

ומדוד מלכנו יש חזק לאדם שמרגיש דחוי בין חבריו, שזוהי דוקא מעלה גדולה ולא כמו שרוב הבני אדם רוצים מעמד מכבד בין החברים, כי אדם שמוכיל את חבריו הוא בסכנה גדולה שאם גבה לבו הוא פוגע בחברו ומשפיל אותו, והפגיעה שפוגע בו עושה רשם גדול מפני מעמדו הרם של הפוגע ולוקח על עצמו בזה אשמה גדולה. אבל אדם שאין לו מעמד גדול בהכרה הרי שאין כל כך השפעה לדברים שיזכר וכן הוא לא מסכן להשפיל את חבריו, וכמו כן הוא נצל מדבורי לשון הרע וריכילות שהגאה נכשל בהם, ובודאי בבוא היום ה' יתן לו איזה שהוא מעלה שתוקף אותו לחיי עולם הבא.

ואדם שהוא משפיל הוא יכול להיות יותר קרוב לה' ולשיר לפניו בעונה, כמו שאיתי בעיני את אבי ז'ל שהיה יתום מקטנותו והיה שפל ועניו, ואף על פי שידע את כל התורה על פה, לא היה מתגאה וכל חיו היה משפיל. ובחדושי האחרונים כששכב מסר בבית החולים היה שר הרבה שירי אמונה בה', ולעמדתו לידו שכב גוי שהיה שר דברי הכל וטמאה, כי מה שיש לאדם בלב כל חיו את זה הוא לוקח אתו בפטירתו.

שחושש שהוא עומד למות או להנוק חלילה, שעצתו היא "להתבונן" בפחד שהיה לאברהם אבינו שהיה נדמה לו שהוא צריך לשחט את יצחק והסכים לעשות זאת וה' מנע ממנו לשחטו. "אם אתה הכינות לבך ופרשת אליו כפיד", האם התפללת לה' עוד קדם שבאו אליך הצרות? ובכל זה צופר מלמדו שאם לא היה מתרעם היתה ההצלחה חוזרת אליו בכפל כפלים.

ותז'ל (ש) אומרים על איוב "עפרא לפומיה" משום שהטיח דברים כלפי מעלה, ולעמדתו דוד מלכנו לא התרעם לפני ה' אפילו באשר סבל מאור. ותז'ל אומרים (איכה רבה א מ): משפט איוב שנים עשר חדש. אבל בדרך מלכנו התקים "כל משברך וגליך עלי עברי", ובכל זאת לא התרעם על ה', ונס כשאמר "על מה שוא בראת בני אדם" וכדומה, לא אמר זאת באופן של תרעמת אלא כל דבריו היו תחנונים לה' בלי שום תרעמת.

כמו שרואים הרבה בתהלים שתוף כדי בכיתו, דוד מלכנו אומר דברי הודאה לה' אף על פי שסבל רבות, שהרי מתחלתו הוא היה שפל בעיני חבריו ואחר כך ה' עשה אותו למלך וגם אז הוא היה משפיל בעיני הבריות, ורק אחרי פטירתו ה' החזיר לו את הכבוד.

דוד מלכנו היה תמיד שמח בה', וכבר מימי ילדותו כשהיה רועה צאן תמיד היה מודה לה' עם החליל שלו. אבל איוב לא הודה לה' אלא כשלקה, ומלבד זאת התרעם על ה' (בי"ב טו), וצופר חברו עורר אותו להכיר בכך שה' עושה רק אמת וצדק ואין עולה במעשיו. ואמר לו: "כי כללים לתושיה" - אם תאמין בה' ולא תתרעם עליו, אתה יכול להפך את כל הצער שיש לך לתושיה גדולה ולהיות כדוד מלכנו, שתלמד את כל העם להכיר את ה' גם מתוך יסורים.

"החקר אלוק תמצא" - אי אפשר לחקר ולהבין את סוד הנהגות ה' שמביא לאדם לפעמים יסורים. "ארצה מארץ מדה ורחבה מני ים" - התורה גדולה כל כך שאתה יכול לגלות בה עצה לכל מצב, כגון מה שאמרו חז"ל שחטאו של דוד לפי דרגתו מלמד לקח לכל יחיד שחטא שגם לו יש תשובה. וכמו כן מהתורה למדים שהיסורים שיש לאדם הם לתועלת, כמו שכתוב: "כי כאשר יסור איש את בנו ה' אלוקיך מוסרך".

תפלה קדם לצרה

"כי הוא ידע מתי שוא וירא און ולא יתבונן", "מתי שוא" הינו הפחד שוא שיש לאדם

מאמר השבוע - תוצאותיה של התאנה

"בה אמר ה' אל יתחלל חכם בחכמתו ואל יתחלל גבור בגבורתו אל יתחלל עשיר בעשרו", הנביא ירמיה מלמדנו בזה בשם ה', שלא להתנחם בעשו שהיה מתגאה בהכמתו ומפלפל פלפולי סרק ואומר: "יציד מעשרין את הכול", והנה מתגאה בגבורתו שהרג את נמרוה והנה "גבור ציד" כנמרוה והנה מתגאה בעשירותו שהיו לו בגדי המדות קורים מאור והיה צד ציד ומתעשר מכה, ובגין זאת לא רצה לשרת את יעקב אחיו המקון כפי שהיה תפקידו, כמו שכתוב "וברב געבר ציערי", ולכן הטרד מעולמו הנה והבא.

הדוידים לנחוקים

א. מדוע ה' ענה לתפלת יצחק ולא לתפלת רבקה, הרי תפלת רבקה היא כתפלת העני שהיא התפלה החשובה ביותר בשמים? ב. מה הפרוש שיצחק אהב את עשו כי ציד בפיו, וכי יצחק יאהב רשע רק בסבת כך שהוא נותן לו אכל? ג. מדוע האף של האדם בולט ונדמה כמום בפניו של האדם? ד. מהו העשן המתוק שבאפינו? ה. מהי תכלית המצוות? ו. מי סבל יותר הרבה זמן מאיוב ולא התרעם על ה' כאיוב? התשובות נמצאות בתוך גליון זה. את התשובות נתן לשלח לכתבת המייל של מכון "מתיקות", בצרוף שם, כתבת ומספר טלפון. תענונים נכונה לפחות על שלש שאלות ינקסו להגדרה על מתנה יקרתית. שם הזוכה מפרשת 'חיי שרה' בנימין נוימן, ירושלים.

הגושך בתיקות הניסים

חסרת ההזירות שהיתה יכולה להזיק להם ולאחרים. "רק אני ראיתי" אמר ר' שמריהו "שכבר קדם לכן הוא הזיק לה וברחוב הבא ה' הוכיח אותו". חושבני, שאף על פי שאיננו מבינים חשבונות שמים, אבל אם הקב"ה עושה דברים מעין אלו בודאי עלינו לקחת מהם את המוסר הנוגע אלינו, לעורר את צבור הנקבים שלא להיות 'אגואיסטים' אלא לפקח עינים היטב ולסוע בהזירות ובאסיית פקט בימים גשומים, כדי שלא להזיק לעוברי הדרכים שביניהם ילדים רכים, וקר בודאי נזכה שה' יתרצה להוריד לנו גשמי ברכה ולא נדע משום נזק ופגע. א. מ. ל. ירושלים